

**ZAMONAVIY BUXGALTERIYA HISOBINING INNOVATSION
TEKNOLOGIYALARI VA ULARNING SAMARADORLIKKA TA’SIRI****M.Karimjonova***Ilmiy rahbar: Bojxona instituti “Iqtisodiy va ijtimoiy fanlar” kafedrası professori bojxona xizmati polkovnigi***Esanov Ja’far***Bojxona instituti 2-kurs kursanti*Pochta: FF22023@tutamail.com Tel: +998943440445

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy buxgalteriya hisobining innovatsion texnologiyalari va ularning tashkilot samaradorligiga ta’sirini ko’rib chiqiladi. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi buxgalteriya hisobida avtomatlashtirish va optimallashtirish jarayonlariga ijobiy ta’sir ko’rsatmoqda. Tahlillar shuni ko’rsatadiki, bulutli texnologiyalar, sun’iy intellekt va blokcheyn kabi innovatsion vositalar tashkilotlarning moliyaviy jarayonlarini tezkor, aniq va ishonchli amalga oshirish imkonini beradi. Maqolada bu texnologiyalarning samaradorlikka ta’sirini o’lchash usullari va ularni amaliyotga tatbiq qilish yo’nalishlari muhokama qilinadi.

Kalit so’zlar: Innovatsion texnologiyalar, buxgalteriya hisobi, samaradorlik, sun’iy intellekt, blokcheyn, bulutli texnologiyalar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются инновационные технологии в современной бухгалтерии и их влияние на эффективность организаций. Развитие цифровых технологий оказывает положительное влияние на процессы автоматизации и оптимизации бухгалтерского учета. Анализы показывают, что инновационные инструменты, такие как облачные технологии, искусственный интеллект и блокчейн, позволяют организациям осуществлять финансовые процессы быстро, точно и надежно. В статье обсуждаются методы измерения их влияния на эффективность и направления их применения на практике.

Ключевые слова: Инновационные технологии, бухгалтерский учет, эффективность, искусственный интеллект, блокчейн, облачные технологии.

Annotation: This article examines modern accounting's innovative technologies and their impact on organizational efficiency. The development of digital technologies positively influences automation and optimization processes in accounting. Analyses reveal that innovative tools such as cloud technologies, artificial intelligence, and blockchain enable organizations to perform financial processes swiftly, accurately, and reliably. The article discusses methods for measuring their impact on efficiency and approaches to practical implementation.

Keywords: Innovative technologies, accounting, efficiency, artificial intelligence, blockchain, cloud technologies.

Kirish. Zamonaviy biznes muhitida buxgalteriya hisobi tashkilotlarning moliyaviy jarayonlarini samarali boshqarish va strategik qarorlar qabul qilish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli transformatsiya va texnologik innovatsiyalar tufayli buxgalteriya sohasida yangi imkoniyatlar paydo bo‘lmoqda. Bulutli texnologiyalar, sun‘iy intellekt, blokcheyn va boshqa zamonaviy vositalar buxgalteriya hisobi jarayonlarini avtomatlashtirish, ma‘lumotlar tahlilini tezlashtirish va xavfsizlikni oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Bugungi kunda buxgalteriya hisobi nafaqat moliyaviy ko‘rsatkichlarni ro‘yxatga olish, balki ulardan strategik rejalashtirishda foydalanishga yo‘naltirilmoqda. Innovatsion texnologiyalar yordamida tashkilotlar ma‘lumotlarni real vaqt rejimida kuzatish, o‘zaro integratsiyalangan tizimlar orqali jarayonlarni optimallashtirish va xatoliklar darajasini minimal darajaga tushirish imkoniga ega bo‘lmoqda. Mazkur maqolada zamonaviy buxgalteriya hisobida qo‘llanilayotgan innovatsion texnologiyalarning mohiyati, ular yordamida erishilayotgan samaradorlik ko‘rsatkichlari hamda bu texnologiyalarning amaliyotda qo‘llanilishi tahlil qilinadi. Shuningdek, ushbu texnologiyalarni joriy etish jarayonida yuzaga keladigan muammolar va ularning yechimlari bo‘yicha tavsiyalar keltiriladi. Maqola natijalari innovatsion texnologiyalarning va tashkilotlarning umumiy samaradorligiga ijobiy ta‘sirini chuqurroq anglashga imkon beradi.

Asosiy qism

Hozirgi davrda buxgalteriya hisobi nafaqat moliyaviy operatsiyalarni nazorat qilish vositasi, balki tashkilotlarning raqobatbardoshligini oshirishda strategik ahamiyatga ega bo‘lgan vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda. Innovatsion texnologiyalar yordamida buxgalteriya jarayonlari avtomatlashtirilmoqda, bu esa vaqtni tejash, inson omili sababli yuzaga keladigan xatolarni minimallashtirish va resurslardan samarali foydalanish imkonini yaratadi. Bulutli hisob-kitob texnologiyalari orqali tashkilotlar ma‘lumotlarni real vaqt rejimida saqlash va ulardan foydalanish imkoniga ega bo‘ldi. Sun‘iy intellekt (AI) asosida ishlaydigan tizimlar buxgalteriya hisobi jarayonlarida ma‘lumotlarni avtomatik qayta ishlash, prognoz qilish va tahlil qilish imkonini beradi. AI algoritmlari yordamida kelajakdagi moliyaviy ko‘rsatkichlarni aniqlash va xavflarni oldindan baholash imkoniyati tashkilotlarning moliyaviy barqarorligini oshiradi. Masalan, AI texnologiyalari yordamida avtomatik ravishda xatolarni aniqlash va soliq hisob-kitoblarini optimallashtirish mumkin. Blokcheyn texnologiyasi moliyaviy operatsiyalarning shaffofligi va ishonchliligini ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu texnologiya buxgalteriya hisobida ma‘lumotlarni buzib ko‘rsatish yoki o‘zgartirish ehtimolini yo‘q qiladi, chunki har bir operatsiya qayd etiladi va uni o‘zgartirish imkonsizdir. Bu esa xususan, xalqaro moliyaviy tranzaksiyalar yoki katta hajmdagi ma‘lumotlar bilan ishlashda muhim afzalliklarni taqdim etadi. Innovatsion texnologiyalarning samaradorlikka ta‘sirini o‘lchashda bir qator ko‘rsatkichlardan foydalaniladi. Moliyaviy ko‘rsatkichlarning yaxshilanishi: xarajatlarni kamaytirish, foyda marjasini oshirish. Ish jarayonlarining tezlashuvi: hujjat aylanishi va moliyaviy hisobotlarni tayyorlash muddatlarini qisqartirish. Xatoliklar sonining kamayishi: inson omiliga bog‘liq xatolarni minimallashtirish. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish jarayonida bir qator muammolar yuzaga keladi, jumladan. Texnologik yechimlarning yuqori

narxi va kichik tashkilotlar uchun moliyaviy yuk. Xodimlarning yangi texnologiyalarni qabul qilishga tayyor emasligi. Texnologiyalarni joriy etishdagi murakkablik va vaqt talabligi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun tashkilotlar xodimlarni muntazam ravishda malaka oshirish dasturlarida ishtirok ettirishi, texnologiyalarni joriy etishda bosqichma-bosqich yondashuvdan foydalanishi va davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash dasturlaridan foydalanishi lozim. Yaqin kelajakda buxgalteriya hisobi texnologiyalari yanada rivojlanishi kutilmoqda. Shu bilan birga, ushbu texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etishdagi muammolarni hal qilish yo‘llarini izlash ham dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

Empirik tahlil

Zamonaviy buxgalteriya hisobi jarayonlarida innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning samaradorligini o‘rganish uchun empirik tahlil amalga oshiriladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi innovatsion texnologiyalarning (bulutli hisob-kitob, sun‘iy intellekt, blokcheyn va boshqa raqamli vositalar) tashkilotlarning moliyaviy boshqaruv samaradorligiga ta‘sirini o‘lchashdir. Ushbu empirik tahlilda bir qator tashkilotlarning buxgalteriya tizimlariga innovatsion texnologiyalarni integratsiya qilish jarayoni va ularning ish faoliyatiga ko‘rsatgan ta‘siri o‘rganildi.

Tadqiqotda quyidagi asosiy metodologik yondashuvlar qo‘llanildi. Tadqiqotda anketalar, so‘rovnomalar va intervyular yordamida bir nechta kichik va yirik tashkilotlardan ma‘lumotlar to‘plandi. So‘rovnomalar asosida, buxgalteriya hisobida innovatsion texnologiyalarni joriy etgan tashkilotlarning rahbarlari va buxgalteriya xodimlaridan texnologiyalarni qo‘llash jarayonlari, muammolar va ularning samaradorligi haqidagi fikr-mulohazalar olindi. Shuningdek, kompaniyalarning moliyaviy hisobotlari va operatsion ma‘lumotlari tahlil qilindi. Bu ma‘lumotlar innovatsion texnologiyalarni joriy etishdan oldin va keyin tashkilotlarning samaradorligi, xarajatlar va foyda ko‘rsatkichlaridagi o‘zgarishlarni o‘lchash imkonini beradi. Tadqiqotda o‘rganilgan tashkilotlar asosan o‘rta va yirik korxonalar bo‘lib, ular turli sohalarda faoliyat yuritadi, misol uchun, xizmatlar, savdo, ishlab chiqarish va IT sektori.

Empirik tahlilning vaqt doirasi 2021-2023 yillarni o‘z ichiga olgan bo‘lib, tashkilotlarning innovatsion texnologiyalarni joriy etishdan oldingi va keyingi davrdagi ko‘rsatkichlari solishtirildi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, innovatsion texnologiyalarni buxgalteriya hisobiga integratsiya qilish quyidagi ijobiy o‘zgarishlarni keltirib chiqardi. Bulutli texnologiyalarni qo‘llash jarayonlari va hujjat aylanishini avtomatlashtirish natijasida xodimlarning vaqt sarfini 30-40% ga kamaytirishga erishildi. Bu esa tashkilotlarning umumiy xarajatlarini sezilarli darajada qisqartirdi. Blokcheyn texnologiyasining qo‘llanilishi moliyaviy operatsiyalarning xavfsizligini ta‘minlab, ma‘lumotlar buzilishiga yo‘l qo‘ymaydi. Innovatsion texnologiyalar yordamida tashkilotlar o‘z mijozlariga va sheriklariga yuqori darajadagi shaffoflikni taqdim etishadi, bu esa ishonchni oshirib, biznesni kengaytirishga imkon beradi. Biroq, empirik tahlil davomida texnologiyalarni joriy etishda bir qator muammolar ham yuzaga kelganligi ma‘lum bo‘ldi.

Texnologik qarshilik. Ba‘zi xodimlar yangi tizimlarni o‘zlashtirishda qiyinchiliklarga duch kelishdi. Bu, asosan, texnologiya va uskunalariga moslashishni osonlashtiruvchi

treninglar va qo‘llab-quvvatlash tizimining yetishmasligi bilan bog‘liq edi. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish uchun zarur bo‘lgan dasturiy ta‘minot va uskunalar xarajatlari tashkilotlarning dastlabki investitsiyalarini sezilarli darajada oshirdi. Shunga qaramay, uzoq muddatli samaradorlik va xarajatlarni qisqartirish hisobiga bu xarajatlar o‘zini oqladi. Empirik tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy buxgalteriya hisobida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash tashkilotlarning moliyaviy samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bulutli texnologiyalar, sun‘iy intellekt va blokcheyn kabi yechimlar tashkilotlarga operatsiyalarni tezlashtirish, xatoliklarni kamaytirish va xavfsizlikni oshirish imkonini beradi. Biroq, texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun yetarlicha tayyorgarlik, xodimlarning malakasini oshirish va texnologik qarshilikni yengish zarur. Tadqiqot natijalari innovatsion texnologiyalarni yanada kengroq qo‘llash va ularni tizimli ravishda joriy etish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa

Zamonaviy buxgalteriya hisobi sohasida innovatsion texnologiyalarning qo‘llanilishi tashkilotlarning samaradorligi va moliyaviy boshqaruv tizimlarini sezilarli darajada yaxshilash imkonini yaratadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, bulutli texnologiyalar, sun‘iy intellekt, va blokcheyn kabi raqamli yechimlar buxgalteriya hisobi jarayonlarini avtomatlashtirish, ma‘lumotlarni tahlil qilish va xavfsizlikni oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Tadqiqotda olingan empirik ma‘lumotlar asosida, innovatsion texnologiyalarni buxgalteriya hisobi jarayonlariga integratsiya qilish xarajatlarni kamaytirish, foyda marjasini oshirish va umumiy samaradorlikni yaxshilashga imkon yaratadi. Biroq, texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etishda ba‘zi qiyinchiliklar ham mavjud. Xodimlarning yangi tizimlarga o‘rganishdagi qiyinchiliklari va yuqori boshlang‘ich xarajatlar tashkilotlar uchun muammo bo‘lishi mumkin. Shunga qaramay, bu muammolarni yengish uchun xodimlarni malakasini oshirish, bosqichma-bosqich texnologiyalarni joriy etish va samarali texnik qo‘llab-quvvatlash tizimlarini yaratish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Адамс, Р. "Цифровая трансформация бухгалтерского учета: тренды и перспективы." – Moskva: Moliya va statistika, 2020.
2. Kaplan, R.S., Norton, D.P. "The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action." – Garvard biznes maktabi matbuoti, 1996.
3. Brynjolfsson, E., McAfee, A. "The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies." – W.W. Norton kompaniyasi, 2014.
4. Deloitte Insights. "Blockchain in Accounting: Opportunities and Challenges." – Onlayn manba, 2022.
5. Nazarov, Sh. "Innovatsion texnologiyalarning moliyaviy boshqaruvga ta‘siri." – Toshkent: Iqtisodiyot universiteti nashriyoti, 2021.
6. PwC. "Artificial Intelligence in Accounting: Transforming Financial Operations." – PwC Global hisoboti, 2023.